

Resistents

Identifiqui's

Va néixer a Armènia, quan formava part de l'URSS, fa 31 anys • El 1992, en plena guerra contra l'Azerbaidjan, abandona el país i anys més tard arriba a Catalunya, on acaba els estudis de veterinària • Ha organitzat diverses exposicions per recordar la ferida de seu poble.

Gor Abgaryan

Veterinari d'origen armeni

«Els jueus s'han apropiat el mot 'genocidi'»

Fa poc es va celebrar a l'Ateneu Barcelonès el primer homenatge oficial a casa nostra a les víctimes de l'intent d'extermini del poble armeni en mans dels turcs al principi del segle XX. Abgaryan va ser un dels impulsors de l'acte

Eloi Latorre · BARCELONA

Diu que Hitler, el 1939, quan alguns dels seus generals li van mostrar preocupació per com s'estava conduint el problema jueu, va dir alguna cosa així com: «Qui se'n recorda, dels armenis?». Les paraules del cabdill nazi són una molt bona fotografia del drama històric d'aquest poble mil·lenari bressolat entre la mar Negra i la mar Càspia, que de sempre ha hagut de maldar per preservar la seva identitat entre la força centrífuga de grans imperis (turcs, russos, perses) per als quals Armènia era una molèstia.

Durant les dues primeres dècades del segle XX, però particularment a partir del 1915, l'Imperi otomà va posar en marxa un pogrom meticulosament planificat per esborrar Armènia del mapa, mitjançant deportacions i matances en massa. Es diu que va ser el primer intent dirigit des de despatxos polítics d'això que s'ha anomenat *neteja ètnica*. Es calcula que d'una població de sis milions, una tercera part va perdre la vida: les comparacions són sempre odioses i en aquest cas potser fins i tot cíniques, però durant l'Holocaust nazi va morir un 10% dels jueus del món.

Al mateix temps, però —com recordava Hitler—, el genocidi dels armenis ha esdevingut una pàgina arrencada

de la història; la maquinària propagandística turca l'ha esborrat dels llibres i la comunitat internacional ho ha donat per bo. Només la vasta diàspora d'armenis que hi ha escampats arreu del planeta s'encarrega de reivindicar un racó de memòria històrica per al sofriment dels seus avantpassats.

A Catalunya, hi viu i treballa una petita però activa comunitat d'uns 2.000 armenis, formada majoritàriament per gent jove arribada després de l'esfondrament de l'URSS. Gor Abgaryan, un brillant veterinari que investiga a la Universitat Autònoma, ríes un dels qui més han treballat per difondre aquí la història i la cultura dels seus.

Com hi va a parar, un armeni, a la llunyania Catalunya?

—El 1992, en plena desmembració de la Unió Soviètica, va esclatar la guerra entre Armènia i l'Azerbaidjan pel control de la regió de Nagorno-Karabakh. Les

conseqüències econòmiques van ser nefastes al meu país; jo dic que es va produir un segon genocidi, feconòmic. Jo havia començat la carrera de veterinària, però les classes es van aturar per falta de llum. Com jo, molts vam marxar. Vaig viure a Polònia, en situació il·legal, i d'allí, mitjançant un tiet metge, vaig poder passar a Belgrad, on vaig prosseguir els estudis. El 1998, quan l'OTAN estava a punt de bombardejar Sèrbia, a través d'una amiga espanyola em vaig acollir a un programa d'intercanvi universitari que em va permetre acabar la carrera a Barcelona.

Què en sabia, del nostre país?

—No en sabia res. De fet, vaig tramitar sol·licituds a diverses facultats de l'Estat (Madrid, Saragossa...), però en totes em demanaven un certificat de coneixement de l'espanyol i l'única que no em va demanar res va ser la UAB. Per això vaig venir aquí. Jo venia de l'URSS, on en cada república es manifestaven les seves llengües i els seus trets diferencials sense cap repressió, i per això trobar-me aquí una cultura minoritària no em va representar cap tabú...

El fet de provenir d'un país d'història—diguem-ne—complicada, el va ajudar a entendre millor la realitat catalana?

—Quan vaig arribar, el degà de la facultat em va regalar un llibre de la Maria Angels Anglada, *Quadern d'Aram*, so-

«El braç de santa Tecla que hi ha a Tarragona va ser adquirit a Armènia per catalans»

bre el genocidi armeni. Al llibre explica algunes curiositats sobre la relació entre els dos pobles, que indica que potser no estem tan allunyats. A l'època medieval, quan Catalunya era una potència naval a la Mediterrània, Armènia també vivia un període d'esplendor —era un lloc de pas obligat de la Ruta de la Seda— i, com que tots dos són pobles amb vocació comerciant, aviat van fer negocis. Fins i tot sembla que la reliquia del braç de santa Tecla que hi ha a la catedral de Tarragona la va anar a buscar a Armènia una expedició de catalans enviada per Jaume II, on va ser adquirida a canvi d'un tron d'or, 200 cavalls andalusos i 1400 formatges de Mallorca. També, al segle XV, un rei armeni es va casar amb una princesa catalana de Sicília. I en alguns edificis del gòtic català sembla que hi ha la mà de mestres d'obra procedents d'Armènia. **Per què el genocidi armeni és una pàgina ocultada de la història?**

—Per diverses raons. En primer lloc, perquè coincideix en el temps amb la Primera Guerra Mundial i amb la Revolució Soviètica, i uns fets van tancar l'altre. Després, evidentment, des de Turquia s'ha fet un gran esforç de manipulació històrica: encara avui parles amb turcs de nivell universitari i et neguen el genocidi. També hi ha un altre fenomen, i és que els jueus s'han apoderat d'alguna manera del terme *genocidi*: van patir molt, però no són l'únic poble que han intentat exterminar durant el segle XX, ni tan sols durant el règim nazi. La influència del lobby jueu explica per mi que els Estats Units no hagin volgut reconèixer mai oficialment el genocidi contra els armenis.

Com es veu el present i el futur del seu país des de la llunyania?

—Econòmicament les coses milloren, sobretot gràcies a les inversions que arriben de la diàspora. Cal comptar que per cada armeni que roman al país n'hi ha dos a fora. Per si sola Armènia ho tindria difícil, amb una situació geoeconòmica complicada, envoltada de països musulmans amb què no té bona relació (excepte amb l'Iran) i sense recursos naturals, a part de la mineria. I un altre punt pendent de resolució és l'entaix de Nagorno-Karabakh, avui sota control armeni, però que la comunitat internacional continua considerant part de l'Azerbaidjan. ■

«Encara avui turcs de nivell universitari et neguen que hi hagués hagut cap persecució dels armenis»